

Prof. dr hab. Ryszard Szczygieł ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w 1966 roku, doktorat obronił w 1973 roku, a habilitację w roku 1990. Tytuł naukowy profesora otrzymał w roku 1999.

Specjalizuje się w dziejach miast i mieszczaństwa, a także historii średniowiecznej.

Pełnił funkcję dziekana Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, a także prorektora ds. ogólnych tej uczelni. Został także kierownikiem Zakładu Historii Średniowiecznej Polski Instytutu Historii UMCS. Był członkiem Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk, Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego oraz Zespołu Kierunków Studiów Humanistycznych Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Uzyskał członkostwo m.in. w Polskim Towarzystwie Historycznym i Lubelskim Towarzystwie Naukowym.

Odniesiony m.in. Krzyżem Kawalerskim (2002) i Krzyżem Oficerskim (2012) Orderu Odrodzenia Polski.

Jest autorem artykułów, autorem, współautorem i redaktorem publikacji książkowych:

- *Przywilej lokacyjny Żamościa z 1580 roku*, Lublin 1980;
- *Osady zaginione i o zmienionych nazwach historycznego woj. lubelskiego*, [w:] *Dzieje Lubelszczyzny*, t. IV, Warszawa 1986 (współautor);
- *Dzieje Końskowoli*, Lublin 1988 (współautor i red. naukowy);
- *Problemy dziejów i konserwacji miast zabytkowych*, Radom-Kazimierz Dolny 1990 (współautor i red. naukowy);
- *Lokacje miast w Polsce XVI wieku*, Lublin 1989;
- *Dzieje Włodawy*. Lublin-Włodawa 1991 (współautor i red. naukowy);
- *Urzędnicy województwa bełskiego i ziemi chełmskiej XIV-XVIII wieku. Spisy*, [w:] *Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII-XVIII wieku*, t. III, z. 2, red. A. Gąsiorowski, Kórnik 1992 (współautor);
- *Dzieje Wąwolnicy*, Wąwolnica 1992 (współautor);
- *Dzieje Sandomierza*, red. H. Samsonowicz, t. II, cz. 1 - *W okresie świetności*, cz. 2 - *W czasach stagnacji i upadku*, red. F. Kiryk, Warszawa 1993 (współautor);
- Red. „Regionu Lubelskiego”, t. 4(6) za lata 1989-1990, Lublin 1993;
- *Zarys dziejów miasta*. Lublin 1993 (współautor);
- *Dzieje Bychawy*, Bychawa-Lublin 1994 (współautor i red. naukowy);
- *Konfederacja tarnogrodzka i jej tradycje*, Tarnogród 1995 (przedmowa i redakcja naukowa);
- *Akademia Zamojska w dziejach i życiu miasta*, Zamość 1995 (współautor i red. naukowy);
- Red. „Regionu Lubelskiego”, t. 5(7) za lata 1991-1993, Lublin 1996;
- *Chełm i Chełmskie w dziejach*, Chełm 1996 (współautor i red. naukowy);
- *Dzieje Ostrowa Lubelskiego*, Ostrów Lubelski 1998 (współautor i red. naukowy);
- Red. „Regionu Lubelskiego”, t. 6(8) za lata 1994-1996, Lublin 1998;
- *Radom – lokacja miasta, odkrywanie zamku*, Radom 2001 (współautor);
- *Dzieje Parczewa 1401-2001*, Parczew-Lublin 2001 (współautor);
- *Studia z dziejów Kocka*, Lublin 2003 (współautor i red. naukowy);
- *Kozienice – monografia miasta*, Kozienice 2004 (współautor);
- *Tarnobrzeg. Dzieje miasta do 1939*, red. F. Kiryk, Tarnobrzeg 2005 (współautor);
- *Dzieje Hrubieszowa*, Hrubieszów 2006 (współautor i red. naukowy);
- *Dzieje Tarnobrodzka*, Tarnobród 2006 (współautor i red. naukowy);
- *Bełzec przez dzieje*, Bełzec 2008 (współautor);
- *Lublin. Dzieje miasta*, t. I: *Od VI do końca XVIII wieku*, Lublin 2008 (współautor);
- *Początki miast konkurencyjnych na wododziale Bugu i Sanu na przełomie XVI i XVII wieku*, „Kresy Południowo-Wschodnie. Rocznik Przemyskiego Centrum Nauki i Kultury Zamek”, R. V-VI, 2007-2008.

Spotkanie historyczne

Profesor dr hab. Ryszard Szczygieł

Nowe miasta Lubelszczyzny

Siedliszcze, Lubycza Królewska, Urzędów, Modliborzycze

W 2015 roku do ministra administracji i cyfryzacji wpłynęło 20 wniosków od rad gmin w sprawie ustalenia granic gmin i miast, nadania miejscowościom statusu miasta i zmiany siedziby władz gminy. Od 2016 roku na mapie Polski pojawiły się cztery nowe miasta. Wśród nich są miejscowości z województwa lubelskiego: **Lubycza Królewska** w powiecie tomaszowskim, **Urzędów** w powiecie kraśnickim i **Siedliszcze** w powiecie chełmskim.

Siedliszcze - w powiecie chełmskim miastem zostały po raz trzeci, bo prawo miejskie uzyskiwały już w XVI i XVIII wieku. Były miastem w latach 1548–1821.

Sama nazwa „Siedliszcze” jest pochodzenia antropologicznego i znaczy tyle, co „osiedlać się”.

Ta starosłowiańska nazwa świadczy o tym, że tereny te były zasiedlane przez ludność słowiańską od najdawniejszych czasów. Podobnych nazw jest bardzo dużo, np. Sielec, Siedliszczki, Siedlce itp.

Na terenie byłego województwa chełmskiego występują jeszcze dwie miejscowości o tej samej nazwie: Siedliszcze Włodawskie (koło Woli Uhruskiej) oraz Siedliszcze obok Dubienki. Użycie końcówki „-szcze”, która jest sufiksem powodującym zgrubienie nazwy, może świadczyć o rozległości ówczesnego osiedla.

Po raz pierwszy nazwa „Siedliszcze” występuje w roku 1421, kiedy została ona wymieniona

w akcie erekcyjnym parafii Pawłów (dawna nazwa Łyszcz). Od drugiej połowy XV wieku aż do czasów i rozbioru Polski (1772) Siedliszcze znajdowało się na terenie Ziemi Chełmskiej, administracyjnego odpowiednika województwa, na jakie dzielił się wówczas cały obszar Rzeczypospolitej. Natomiast według podziału geograficznego była to prowincja Małopolska.

W wyniku III rozbioru (1795) tereny te zostały opanowane przez Austrię, która nadała im nazwę Galicji Zachodniej. Po powstaniu styczniowym (1863-1864), kiedy władze carskie dokonały nowego podziału administracyjnego, Siedliszcze znalazło się ponownie w powiecie chełmskim jako siedziba gminy wiejskiej. Obecnie miasto w województwie lubelskim, w powiecie chełmskim, siedziba gminy miejsko-wiejskiej Siedliszcze. Wraz z gminnymi miejscowościami liczy łącznie 7 tys. mieszkańców.

Lubycza Królewska - miejscowość położona jest na pograniczu Roztocza Wschodniego i Padolu Tomaszowskiego, w zakolu rzeki Łukawicy, zwanej też Lubyczką (prawego dopływu Solokiji), przy głównej drodze krajowej nr 17 z Warszawy do Lwowa. Obecnie jako miasto liczy ok. 2,5 tys. mieszkańców, w skład którego weszły także obręby ewidencyjne: Dęby, Zatyle i Teniatyska. Według różnych źródeł historycznych Lubycza Królewska w przeszłości miała prawo miejskie, choć do tej pory nie udało się odnaleźć aktu lokacyjnego. Prawo miejskie uzyskała w 1759 roku i utrzymała je prawie przez 200 lat. Ówczesnie istniały tam fabryki, a większość mieszkańców była pochodzenia żydowskiego. Pozostała miastem aż do lat czterdziestych XX wieku, kiedy to została zniszczona podczas II wojny światowej.

O miasteczku wspominają XVIII-wieczne inwentarze, wymieniając między innymi liczne domy zajezdne przy gościńcu ze Lwowa do Lublina i Warszawy. Nazwa Lubycza (dawniej Lubica, Lubicza) pochodzi od nazwy osobowej Lubik, a jej charakterystyczne zakończenie Lubycza jest pochodzenia ukraińskiego. Lubycza Królewska została założona na prawie wołoskim przez księcia mazowieckiego i bełskiego Siemowita w 1420 roku. Miejscowa legenda mówi, że księciu Siemowitowi podobała się piękna córka miejscowego kniazia Luba, więc na jej cześć nadał osadzie nazwę Lubica (Lubicz). Znaczyący rys historyczny został po sobie Józef Ferdynand Habsburg, który utworzył w rejonie Lubyczy linię obronną podczas walk wojsk austrowęgierskich w okresie I wojny światowej.

<http://www.lubycza.pl/>

Urzędów - otrzymał prawo miejskie najwcześniej bo w 1405 roku od Władysława Jagiełły. Zabrano go ukazem carskim w 1869 roku za udział mieszkańców w powstaniu styczniowym. Wtedy wsie Bęczyn, Rakowski, Góry, Zakościelne i Osada były przedmieściami Urzędowa. Ruchliwy szlak handlowy łączący stolicę Polski - Kraków z Litwą i Rosją, przy którym leżał Urzędów, sprzyjał rozwojowi miasta. W 1425 roku powołana zostaje parafia, a wraz z ustanowieniem w 1474 roku województwa lubelskiego Urzędów staje się siedzibą władz rozległego powiatu, w którego granicach znajdowało się 35 parafii. Odbywały się tu sejmiki ziemi lubelskiej, działał sąd ziemski. W XVIII wieku Urzędów zaliczany był do grona mniejszych miast królewskich o charakterze rolniczym. Wraz z upadkiem Rzeczy-

politej przestał istnieć także powiat urzędowski, a w 1869 roku pozbawiono Urzędów prawa miejskiego. Obok chlubnych osiągnięć urzędowian na gruncie kultury, mieszkańcy Urzędowa zapisali swoją bogatą kartę w walkach o niepodległość Polski. We wszystkich zrywach niepodległościowych ich nie zabrakło. Na terenie gminy jest wiele miejsc pamięci narodowej i męczeństwa.

<http://urzedow.pl/historia/historia.html>

Modliborzyce - miasto, położone na pograniczu trzech regionów geograficznych: Wyżyny Lubelskiej, Kotliny Sandomierskiej i Roztocza. Nazwa miejscowości wywodzi się bezpośrednio od istniejących już Modliborzyc w powiecie opatowskim i pośrednio od staropolskiego dwuczłonowego imienia Modlibóg.

Jako miasto prywatne, lokowano je w 1642 roku na mocy przywileju króla Zygmunta III Wazy. Założono je na gruntach wcześniejszej osady leśnej o nazwie Słupie, wzmiankowanej w źródłach od 1412 roku. W drugiej połowie XVII i na początku XVIII w. miasto będąc własnością Stanisława Włoteskiego - stolnika bełskiego, szybko rozwijało się pod względem ekonomicznym i demograficznym, m.in. za sprawą osiedlających się tu w tym okresie Żydów. Na przełomie XVII i XVIII w. Modliborzyce zostały zniszczone na skutek przemarszów wojsk, duże szkody wyrządziły też dwa pożary: w 1804 i 1841 roku oraz epidemia cholery, która w 1855 roku zdiesiątkowała ludność miasteczka. W 1795 roku Modliborzyce znalazły się w zaborze austriackim, w 1809 roku - w Księstwie Warszawskim, natomiast w 1815 roku - w Królestwie Polskim. W czasie powstania styczniowego w okolicach Modliborzyc miały miejsce liczne potyczki powstańców z wojskami rosyjskimi, a mieszkańcy miasta aktywnie włączyli się w działania zbrojne. Po upadku powstania, na skutek carskich represji, w 1869 roku. Modliborzyce straciły prawo miejskie, co nie zahamowało jednak ekonomicznego rozwoju ośrodka. Pod koniec XIX stulecia założono tu aptekę, działała też warzelnia miodu. Miasto zostało częściowo zrujnowane w czasie I wojny światowej. We wrześniu 1939 roku wieś dwukrotnie zbombardowano, w wyniku czego zginęło 87 osób i została zniszczona znaczna część zabudowy. Obecnie miasto jest siedzibą miejsko-wiejskiej gminy Modliborzyce. Liczy 1,5 tys. mieszkańców.

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Modliborzyce>

Baranowski Z.:

Rys Historyczny Miejscowości Powiatu Janowskiego

Spotkanie historyczne Profesor dr hab. Ryszard Szczygieł *Nowe miasta Lubelszczyzny* Siedliszcze, Lubycza Królewska, Urzędów, Modliborzyce

- Lublin - stolica województwa
- Chełm - powiat grodzki
- Łęczna - miasto powiatowe
- Annapol - miasto
- Sino - siedziba gminy

Spotkanie odbędzie się
we wtorek 5 kwietnia 2016 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny